

POSTANOWIENIE

13 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 13 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J.S. i M.S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 8 września 2022 r., I ACa 492/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący Bank S.A. w W. powołała się na potrzebę wykładni przepisów prawnych, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. co do tego, które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytu indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne w razie stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do jednostronnego ustalenia kursu franka szwajcarskiego rażąco narusza interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami. Wskazała również na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, dotyczących wpływu woli konsumenta na możliwość zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego przepisem dyspozytywnym i utrzymania umowy, dopuszczalności ustalenia treści umowy – po usunięciu z niej postanowienia abuzywnego – na podstawie powołanych we wniosku przepisów prawa, w tym mających zastosowanie *per analogiam*, możliwości automatycznej substytucji abuzywnego postanowienia umownego normą dyspozytywną, kwalifikacji art. 358 § 2 k.c. jako przepisu dyspozytywnego, mającego zastosowanie z mocy prawa w miejsce abuzywnej klauzuli kursowej, jak również zakresu informowania konsumenta przez sąd o konsekwencjach wynikających ze

stwierdzenia nieważności umowy, w tym o możliwości dochodzenia roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

W świetle utrwalonego stanowiska, w celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07)

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga natomiast sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły twierdzone przyczyny kasacyjne.

Przytoczone we wniosku wątpliwości w zestawieniu z zarzutami skargi i przedmiotem postępowania przed Sądami *meriti* odnosiły się do konsekwencji zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Problematyka ta nie stanowi *novum* i była nie tylko wielokrotnie, lecz także wszechstronnie podejmowana w nowszej judykaturze Sądu Najwyższego

w odniesieniu do zbliżonych treścią umów kredytowych oraz w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co doprowadziło do utrwalenia się jednolitych kierunków orzeczniczych (por. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20, z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22, z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22, z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 oraz II CSKP 1753/22, i z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz II CSKP 36/23; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, z dnia 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3629/22, z dnia 8 grudnia 2023 r., I CSK 5651/22 i z dnia 29 maja 2024 r., I CSK 2038/23 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo Sądu Najwyższego; w judykaturze Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zob. zwłaszcza wyroki z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, *I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.*, ECLI:EU:C:2021:341, z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20, *M.P., B.P. przeciwko „A.”*, ECLI:EU:C:2021:934, z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, *M.B., U.B., M.B. przeciwko X S.A.*, ECLI:EU:C:2023:216 i z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, *ZL, KU, KM przeciwko Provident Polska S.A.*, ECLI:EU:C:2023:911).

Uzupełniając – w kontekście zakresu obowiązku informacyjnego spoczywającego na sądzie wobec konsumenta w związku z ryzykiem upadku umowy na skutek stwierdzenia abuzywności jej postanowień – należało zauważyć, że z materiału sprawy wynikało, iż Sąd Okręgowy poinformował powodów, że skutkiem nieważności umowy może być wystąpienie przez bank o natychmiastowy zwrot kapitału, jak również domaganie się przez bank zapłaty za bezumowne korzystanie z kapitału, a powodowie podtrzymali żądanie stwierdzenia nieważności umowy (k. 312v). Powołane zagadnienie odrywało się zatem od okoliczności faktycznych sprawy. Wobec tego, na marginesie tylko trzeba podnieść, że w wyroku z dnia 15 czerwca 2023 r., C-520/21, *Arkadiusz Szczęśniak przeciwko Bankowi M. SA*, ECLI:EU:C:2023:478, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

przyjął, iż w razie uznania umowy kredytu za nieważną w całości ze względu na to, że nie może ona dalej obowiązywać po usunięciu z niej nieuczciwych warunków, przepisy dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29) stoją na przeszkodzie takiej wykładni, zgodnie z którą instytucja kredytowa ma prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty.

W zestawieniu z przywołanym orzecznictwem unijnym, jak również orzecznictwem Sądu Najwyższego, *nota bene* w zasadzie w całości pominiętym we wniosku, skarga nie ujawniała potrzeby kolejnej wypowiedzi orzeczniczej w objętej nim materii, z uwzględnieniem publicznoprawnych, ponadindywidualnych funkcji skargi kasacyjnej.

W kontekście sygnalizownaej pismem z dnia 29 września 2023 r. nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym należało ograniczyć się do spostrzeżenia, że zaskarżone orzeczenie zapadło w dniu 8 września 2022 r., toteż nie było objęte czasowymi skutkami wykładni prawa przyjętej w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz. 104 (por. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2023 r., I CSK 4249/22). Rozumowanie, według którego nieważność postępowania wynikająca z rozpoznania sprawy w składzie jednoosobowym miałyby dotyczyć także rozstrzygnięć wydanych w czasie poprzedzającym podjęcie uchwały, kolidowałoby z zaakcentowaną w motywach uchwały zasadą pewności prawa i nadrzędną potrzebą zapewnienia stabilności obrotu, które zdaniem powiększonego składu Sądu Najwyższego przemawiały nie tylko na rzecz nadania uchwale rangi zasady prawnej, lecz także za temporalnym ograniczeniem przyjętej w niej interpretacji.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[a]